

HE 59/2023

**Korkeakouluopiskelijoiden
opiskeluterveydenhuollosta annetun
lain ja Kansaneläkelain 12 d §:n
muuttamisesta**

- Sosiaali- ja terveysvaliokunta 25.10.2023

Nvm Arja Ruponen

Nvm Susanna Grimm-Vikman

Hallitussihteeri Titta Honkala

Taustaa hallituksen esitykselle

Laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta 695/2019 tuli voimaan 1.1.2021

- Hallinnollisesti Kelasta tuli palvelujen järjestäjä ja YTHS:stä palvelujen tuottaja valtakunnallisesti
- AMK-opiskelijat tulivat lain piiriin ja asiakasmäärä yli kaksinkertaistui 127 000 opiskelijasta n. 270 000 opiskelijaan
- Kustannusten rahoittamiseen tuli muutoksia
 - Rahoituksesta katetaan
 - 77 % valtion budjettivaroin
 - 23 % jokaiselta opiskelijalta kerättävin veroluonteisin terveydenhoitomaksuin. Opiskelijan maksuosuus = opiskelijoiden osuus jaettuna arvioidulla opiskelijamäärällä, esim. v. 2023 36,80 euroa/lukukausi, yhteensä 73,60 euroa/vuosi
 - Ei käyntimaksuja
 - Rahoitusmalli 'kapitaatio'-mallin kaltainen, opiskelijamäärä x hyväksyttävä opiskelijakohtainen kustannus

Lakia toimeenpantaessa on havaittu muutostarpeita:

- Suomen vakiintunut tulkinta opiskeluterveydenhuollosta ennaltaehkäisevänä palveluna ei ole ollut EU-koordinaatioasetuksen 883/2004 mukainen. Em. asetuksen mukaan jäsenvaltion kansalainen kuuluu vain yhden valtion sosiaaliturvan piiriin eikä häneltä voi periä toisessa valtiossa sosiaaliturvajärjestelmään liittyviä vakuutusmaksuja.
- Lakia toimeenpantaessa sen rahoitusta koskevissa säännöksissä on havaittu epätasällisyyttä.
- Terveydenhoitomaksun maksukäytännöt ovat osoittautuneet ongelmallisiksi, koska maksun eräpäivä on ollut jo samana päivänä, kun opiskelijaa on vielä voinut ilmoittautua läsnä

HE 59/2023 tavoitteet

- **Yhteensovittaa** opiskeluterveydenhuoltolaki vastaamaan EU-koordinaatioasetusta siten, että
 - korkeakoulujen tutkinto-opiskelijat EU- ja ETA-valtioista, Sveitsistä tai Isosta-Britanniasta ja Pohjois-Irlannin yhdistyneestä kuningaskunnasta vapautettaisiin opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitomaksun maksamisesta ja
 - heidän hoidostaan aiheutuneet kustannukset katettaisiin opiskelijan hoidosta vastaavalta valtiolta perittävin korvauksin.
- **Selkeyttää ja täsmentää** korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon rahoitusta ja kustannusten korvaamista koskevia säännöksiä vastaamaan esitystavaltaan valtion kehys- ja talousarvion laatimisprosessissa noudatettuja käsitteitä, menettelyjä ja määraaikoja sekä eri osapuolten velvollisuuksia ja vastuita.
- **Muuttaa** opiskelijoiden terveydenhoitomaksun eräpäiviä tarkoituksenmukaisemmaksi ja selkeyttää oikeutta palvelujen käyttöön opiskelujen loppuvaiheessa.
- **Täsmentää** Kansaeläkelaitoksesta annetun lain 12 d § esitetyn opiskeluterveydenhuoltolain mukaiseksi.

1. EU-koordinaatioasetuksen soveltamisesta aiheutuvat muutokset

opiskeluterveydenhuoltolakiin

- **EU-tutkinto-opiskelijat vapautettaisiin opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitomaksun maksamisesta, EU-koordinaatioasetuksen mukaisesti.**
- Rahoitusta koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon **kokonaiskustannusten rahoitus** koostuisi jatkossa
 - **kansallisesta rahoitusosuudesta**, joka katetaan
 - valtion varoin (77 % kansallisesta rahoitusosuudesta) ja
 - muilta kuin EU-tutkinto-opiskelijoilta kerättävin terveydenhoitomaksuin (23 % kansallisesta rahoitusosuudesta), sekä
 - **EU-tutkinto-opiskelijoiden rahoitusosuudesta.**
- Arviossa valtion ja opiskelijoiden tulevan vuoden kansallisesta opiskeluterveydenhuollon kustannusten rahoitusosuudesta vähennettäisiin jatkossa arvioitu EU-tutkinto-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon rahoitusosuus.
- YTHS ei enää saisi valtion korvausta EU-tutkinto-opiskelijoiden osuudesta, vaan sen tulisi hakea KELA:lta korvaus EU-tutkinto-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta aiheutuneista todellisista kustannuksista rajalain 20 a §:n mukaisesti. Suomi (KELA) perii sitten EU-tutkinto-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta aiheutuneet todelliset kustannukset (arviolta n. 1,4 milj. €/v) toisilta EU-valtioilta EU-koordinaatioasetuksen nojalla.

2. Opiskeluterveydenhuollon rahoitusta koskevien säännösten selkeyttämiseksi ehdotetaan

- opiskeluterveydenhuollon rahoittamista, eli valtion ja Kansaneläkelaitoksen välistä prosessia koskevien säännösten kokoamista lukuun 2 *Opiskeluterveydenhuollon rahoittaminen*
- Kansaneläkelaitoksen ja YTHS:n välistä prosessia koskevien säännösten kokoamista lukuun 3 *Opiskeluterveydenhuollon kustannusten korvaaminen*.
- edellä mainittujen lukujen selkeyttämistä ja yhdenmukaistamista valtion kehys- ja talousarvion laatimisprosessissa käytettyjä käsitteitä, menettelyjä ja määräaikoja sekä eri osapuolten velvollisuuksia ja vastuita vastaavaksi. Esimerkiksi:
 - Pykälien järjestystä muutettaisiin talousarviovuoden kulkua vastaavaksi.
 - Talousarviovuoden aikana säädettäisiin korvausten sijaan rahoitusosuuksien ennakoista ja talousarviovuoden jälkeen vahvistettavista lopullisista rahoitusosuuksista
- opiskeluhuollon rahoitusprosessia selkeytettäväksi:
 - Valtion talousarviossa määriteltäisiin toimintaan kohdennettava enimmäisrahoitus, jonka voisi ylittää vain lisätalousarviomenettelyllä.
 - Korvauksen määrä voisi jatkossa olla enintään talousarviossa myönnetyn enimmäismäärärahan tai toiminnasta aiheutuneiden kustannusten suuruinen, ei enää laskennallinen.
- täsmennettäväksi Kansaneläkelaitoksen sosiaali- ja terveysministeriölle antaman selvityksen sisältöä palvelujen sisällön, laadun sekä kustannusten seurannan ja arvioinnin kehittämiseksi.

3. Terveystenhoitomaksun eräpäivien muuttaminen ja muut muutokset

- Terveystenhoitomaksun eräpäiviä esitetään myöhennettäväksi niin, että Kansaneläkelaitos voisi jatkossa lähettää korkeakouluun läsnä oleviksi ilmoittautuneille opiskelijoille henkilökohtaisen tiedon maksuvelvollisuudesta ennen eräpäivää.
- Lisäksi selkeytettäisiin sitä, kuinka pitkään opiskelijalla on oikeus saada opiskeluterveydenhuollon palveluja. Opiskelijan oikeus palveluiden käyttöön päättyisi siihen syys- tai kevätlukukauteen, jonka loppuun terveystenhoitomaksu olisi maksettu.
- Muita lähinnä teknisluonteisia muutosehdotuksia:
 - Lisätään säännös Kansaneläkelaitoksen opiskeluhuoltoon liittyvän päätöksen tiedoksiannosta sekä viittaussäännös opiskeluterveydenhuollon sisältöä täsmentävään valtioneuvoston asetukseen 338/2011.
 - Poistetaan päällekkäistä ja tarpeetonta sääntelyä esimerkiksi teknisen yhteyden käytöstä rekisteritietojen luovutuksessa.
 - Tarkennetaan viittaussäännökset Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:ään.

Kustannukset sekä voimaantulo

- Esitys liittyy valtion vuoden 2024 talousarvioesitykseen.
- Ehdotetut muutokset vähentäisivät opiskeluterveydenhuollon kansallista rahoitusosuutta vuosittain noin 1,4 miljoonalla eurolla, kun kokonaiskustannusten rahoituksesta vähennettäisiin EU-tutkinto-opiskelijoiden osuus.
 - Kela korvaisi YTHS:lle EU-tutkinto-opiskelijoiden hoidosta aiheutuneet todelliset kustannukset rajalain nojalla ja perisi kustannukset edelleen opiskelijoiden sairaanhoidosta vastaavilta jäsenvaltioilta.
 - Vuonna 2024 momentilta 33.60.35 "valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon" vähennettäisiin valtion rahoitusosuutta 1,088 miljoonaa euroa. Vastaava lisättäisiin momentille 33.30.60 "sairausvakuutus", koska Kela korvaa tältä momentilta YTHS:lle aiheutuneet kustannukset.
- Ehdotetut lait on esitetty tulevaksi voimaan 1.1.2024.

Valiokunnalle tiedoksi

- Vuotta 2024 koskeva valtioneuvoston asetuseroannos korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon maksuista on parhaillaan lausunnoilla. Sen perustelut on valmisteltu hallituksen esityksen muutosten mukaisesti.
- Maksuasetus on annettava opiskeluterveydenhuoltolain 25 §:n mukaan kunakin vuonna ennen 30.11.
- Terveystenhoitomaksu ja viivästymismaksu esitetään pidettäväksi ennallaan ja käyttämättä jätetystä ajasta perittävä maksu esitetään nostettavaksi asiakasmaksulakia vastaavalle tasolle.

Kiitos!